

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİMDALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİMDALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**İLKOKUL BÜNYESİNDE BULUNAN ANA SINIFLARININ
İÇ VE DIŞ MEKÂNLARININ FİZİKSEL AÇIDAN
İNCELENMESİ**

Muzaffer DÜZCE

DENİZLİ-2019

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİMDALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİMDALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**İLKOKUL BÜNYESİNDE BULUNAN ANA SINIFLARININ İÇ VE DIŞ
MEKÂNLARININ FİZİKSEL AÇIDAN İNCELENMESİ**

Muzaffer DÜZCE

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Aydan ORDU

JÜRİ ÜYELERİ PROJE ONAY SAYFASI

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Teftişı, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Muzaffer DÜZCE tarafından hazırlanan “İlkokul Bünyesinde Bulunan Ana Sınıflarının İç ve Dış Mekânlarının Fiziksel Açıdan İncelenmesi” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Aydan ORDU

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun..... tarih ve .....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Muzaffer DÜZCE

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın her aşamasında değerli zamanını ve bilgilerini benimle paylaőan, büyük bir ilgi ve sabırla desteğini her zaman yanımda hissettiğim kıymetli danışman hocam Sayın Dr.Aydan ORDU'ya sonsuz Őukranlarımı sunarım. Kaynak ve izlenecek yöntem konusunda yardımcı olan Gökhan ÇELİK'e ve çalışma süresince bana her zaman destek olan sevgili eőim Gülőah DÜZCE'ye de teőekkürlerimi sunarım.

Muzaffer DÜZCE

ÖZET

İlkokul Bünyesinde Bulunan Ana Sınıflarının İç ve Dış Mekânlarının Fiziksel Açıdan İncelenmesi

DÜZCE, Muzaffer

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Aydan ORDU

Ocak, 2019, 34 sayfa

Bu çalışmanın amacı, ilkokul bünyesinde bulunan ana sınıflarının iç ve dış mekanlarını fiziksel açıdan incelemektir. Tarama modeli kullanılarak yapılan bu çalışmanın örneklemi, Denizli ili Pamukkale ilçesinde bulunan MEB'e bağlı, bünyesinde ana sınıfı bulunan 21 resmi ilkokuldan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri hazırlanan gözlem formu kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde sınıfın ışık alma ve aydınlanma durumu ve sınıf içinde rahat edecek alan yeterliliği gibi iç mekânsal özellikler ile ulaşım kolaylığı gibi dış mekânsal özelliklerin yeterlilik düzeyi yüksek çıkmıştır. Masaların yüksekliği ve sandalyenin boyunun öğrencilerin bedensel gelişimlerine uygun olması ve çocukların oyuncaklara rahatlıkla ulaşabilmeleri gibi iç mekan özelliklerinin tüm okullarda bulunduğu görülmüştür. Bulgular sonucunda veli bekleme odası, öğretmen odası, toplantı ve etkinlik salonu, erzak deposu, personel soyunma odası, personel tuvaleti ile sanatsal etkinlikler için ayrılmış iç mekan öğelerinin düşük düzeyde, bahçe oyun araçları, fen doğa etkinlikleri için tarımsal alan gibi dış mekan özelliklerinin yetersiz düzeyde, bahçe dolabı ve oyun alanı civarında olması gereken tuvalet lavabo gibi dış mekan öğelerinin bulunma durumlarının düşük düzeyde kaldığı saptanmıştır. Genel anlamda okul öncesi eğitim kurumlarında iç mekânsal özelliklerin eğitim faaliyetleri boyutunda daha ön planda olduğu, dış mekânsal özelliklerin ise daha sınırlı olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ana sınıfı, iç mekân, dış mekân, oyun odası.

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	2
1.1.1.Problem Cümlesi.....	2
1.1.2.Alt Problemler.....	2
1.2.Araştırmanın Amacı.....	2
1.3.Araştırmanın Önemi	3
1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.5.Sayıtlılar.....	3
1.6.Tanımlar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1.Kuramsal Çerçeve.....	5
2.1.1. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Fiziksel Özellikleri.....	5
2.1.1.1. Güvenlik.....	7
2.1.1.2. Konum	7
2.1.1.3. Kapasite	7
2.1.2. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Dış Fiziksel Ortamları.....	7
2.1.3. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının İç Fiziksel Ortamları	9
2.1.3.1. Veli Bekleme Odası	9
2.1.3.2. Gözlem Odası	9
2.1.3.3. Yemek Odası ve Mutfak	9
2.1.3.4. Çok Amaçlı Salon.....	9

2.1.3.5. Vestiyer.....	9
2.1.3.6. Muayene Odası	10
2.1.3.7. Lavabo-WC.....	10
2.1.3.8. İdari Kısımlar	10
2.1.3.9. Personel Odası	10
2.1.3.10. Depo.....	11
2.1.4. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Eğitsel Ortamları	11
2.1.4.1. Oyun Odası	11
2.1.4.2. Etkinlik Köşeleri	12
2.1.4.2.1. Evcilik Köşesi.....	12
2.1.4.2.2. Blok Köşesi	12
2.1.4.2.3. Müzik Köşesi	12
2.1.4.2.4. Sanat Köşesi.....	12
2.1.4.2.5. Fen, Doğa ve Matematik Köşesi.....	13
2.1.4.2.6. Kitap Köşesi.....	13
2.1.4.2.7. Eğitici Oyuncak Köşesi.....	13
2.2. İlgili Araştırmalar	13
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	15
3.1. Araştırma Deseni	15
3.2. Evren ve Örneklem	15
3.3. Veri Toplama Araçları	16
3.4. Verilerin Analizi	16
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	18
4.1. İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarının İç Mekan Özelliklerinin Yeterliliklerine Yönelik Bulgular	18
4.2. İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarının İç Mekan Özelliklerinin Bulunup Bulunmamasına Yönelik Bulgular	20
4.3. İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarının Dış Mekan Özelliklerinin Yeterliliklerine Yönelik Bulgular	21
4.4. İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarının Dış Mekan Özelliklerinin Bulunup	

Bulunmamasına Yönelik Bulgular	23
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	25
5.1. Tartışma	25
5.2.Öneriler	26
KAYNAKÇA	28
EKLER	30
Ek 1. İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarını Değerlendirme Formu	30
ÖZGEÇMİŞ	34

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1 Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımları	15
Tablo 3.2.Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımları	16
Tablo 3.3.Aritmetik Ortalamalara Göre Değerlendirme Puan Aralıkları	16
Tablo 4.1. İç Mekan Özelliklerinin Yeterlik Durumuna İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri	18
Tablo 4.2. İç Mekan Özelliklerinin Bulunup Bulunmamasına İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri	20
Tablo 4.3. Dış Mekan Özelliklerinin Yeterlik Durumuna İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri	21
Tablo 4.4. Dış Mekan Özelliklerinin Bulunup Bulunmamasına İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri	23

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Okul öncesi eğitimi; 0–6 yaş grubundaki çocukların, bireysel özellik ve gelişimsel düzeylerine uygun zengin uyarıcı çevre imkânlarını sağlayan, onların tüm alanlardaki gelişimlerini toplumun kültürel değer ve özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim sürecidir (Poyraz ve Dere 2001).

Okul öncesi dönemde yer alan çocukların en belirgin özelliklerinden birisi meraklı olmalarıdır. Sürekli sorular sorarak bu gereksinimlerini gidermeye çalışırlar. Hayal dünyaları çok geniş olup sürekli inceleme ve gözlem yapma davranışlarında bulduklarından; çocukların bu yöndeki gelişimlerinin desteklenmesi, gözlemleyerek sorgulama yapabilecekleri, olgular arasında neden sonuç bağlantısı kurabilecekleri eğitim ortamlarında mümkün olmaktadır (Beaty, 1988; akt. Özkubat, 2013).

Bir okulun fiziksel özellikleri, binanın iç ve dış mekân yapılanmasını içerir. Fiziksel yapılanma belirli standartlar ve yasal prosedürler çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bina bölümlerinin kullanım amacına uygun ve gereksinimleri karşılayacak şekilde tasarlanması, gerekli materyallerle donatılması, her türlü güvenlik tedbirlerinin alınması gerekir. Okul hem iç hem de dış mimarisi bakımından; iç ve dış paydaşlarıyla, çevrenin sağlıklı ve etkili etkileşimini destekler yapıda olmalıdır. Okulların, fiziksel yapılanmalarının, günümüz eğitim-öğretim ortamına ne kadar uygun olduğu sorusu güncelliğini korumaktadır (Karaküçük, 2007; akt. Karaküçük, 2008).

Oyun, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklar için büyük bir anlam ifade etmektedir. Bu nedenle eğitim ortamını oyun alanına dönüştürmek gerekmektedir. Çünkü oyun çocuğun ihtiyaçlarını karşılamada, duygularını ortaya koymada, olumlu davranış kazandırmada ve yaratıcı düşünme yeteneğinin geliştirilmesinde etkin bir rol oynar. Çocuklar oynadıkları oyunlarla birlikte sağlıklı bir fiziksel ve bilişsel gelişim göstermekte ve sosyalleşmektedir. Oyun bu denli önemliyken oyun içinde eğitimin de iyi planlanması gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumları, çocuklar için uygun olan eğitim ortamını sağlamak zorundadır. Bunun neticesinde çocuklar oyunla birlikte bazen de gizil bir şekilde uyulması gereken kuralları, farklı beceriler kazanmayı, paylaşmayı ve güvenli bir biçimde sosyalleşmeyi öğrenmektedir (Kandır, 2001).

Okul öncesi eğitim ortamları, gerek düzenlenmesiyle gerek materyalleriyle, gerek oyun alanları ile çocuğun tüm gelişim alanlarını destekler nitelikte olmalıdır. Ülkemizde okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar hızlı bir şekilde devam

etmektedir. Bu durum da okul öncesi eğitim kurumlarının daha kaliteli ve etkin eğitim ortamına sahip olmaları zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada Pamukkale ilçesinde yer alan ilkokul bünyesindeki ana sınıflarının fiziksel yeterlilik düzeylerine hangi ölçüde sahip olduklarının tespit edilmesi hedeflenmektedir.

1.1.Problem Durumu

Okul öncesi eğitim kurumları çocukların her türlü bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişimlerine yardım etmek ve hızlandırmak, toplumun yapısında önemli rol oynayan sevgi, saygı, paylaşım, sorumluluk gibi unsurların kazandırılmasını sağlamak, sonraki eğitim kademelerine geçişi kolaylaştırmak ve aynı zamanda temel oluşturmak üzere düzenlenmiş ortamlardır. Veliler çocuklarını bir okul öncesi eğitim kurumuna gönderirken kurumun her türlü fiziksel koşullarına dikkat etmeleri gerekmektedir. Günümüzde yaygınlaşan okul öncesi eğitimi nedeniyle ilkokullar bünyesindeki ana sınıflarının mekânsal özelliklerinin yeterli olmasının ve çocuklara uygunluğunun göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Denizli ili Pamukkale ilçesindeki ilkokul bünyesindeki ana sınıflarının iç ve dış mekânsal özellikleri nasıldır?

1.1.2. Alt Problemler

- İlkokul bünyesindeki ana sınıflarında bulunması gereken iç mekân bölümlerinin yeterlilik düzeyleri nedir?
- İlkokul bünyesindeki ana sınıflarında bulunması gereken dış mekân bölümlerinin yeterlilik düzeyleri nedir?
- İlkokul bünyesindeki iç ve dış mekân bölümlerinin standartlara uygunluğu yeterli midir?
- İlkokul bünyesindeki ana sınıflarındaki eğitim ortamlarının yeterlilik düzeyi nedir?

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; ilkokullar bünyesindeki ana sınıflarının iç ve dış mekânlarının fiziksel özelliklerinin yeterlilik düzeyini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, çalışmada

Denizli ili Pamukkale ilçesindeki halen bünyesinde ana sınıfı bulunan ilkokulların ana sınıfı kısımlarının yeri, yapısı, aydınlatma, ısıtma, havalandırma gibi iç mekân özellikleri ile bahçesi, oyun alanları gibi dış mekân özelliklerinin yeterlilik düzeyleri incelenecektir.

1.3.Araştırmanın Önemi

Ülkelerin kalkınmasında eğitim oldukça önemli bir yer tutar. Yapılan araştırmalar okul öncesi eğitim alan öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin yüksek olduğunu, bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu da okul öncesi eğitimin önemi arttırmakta ve okul öncesi eğitim kurumu sayısının hızla çoğalmasına neden olmaktadır.

Okul öncesi eğitim, eğitimin en önemli evrelerinden biridir. Çocuğun yaşamında önemli yer tutan bu kurumların son yıllarda ülkemizde izlenen eğitim politikalarıyla birlikte yaygınlaştığını görmekteyiz. Ancak bu yaygınlaşma bazı problemleri de beraberinde getirmiştir. Bunlardan en önemlisi okul öncesi eğitimin amacını gerçekleştirebilmesi için kurumun fiziksel ortamının çocuğun gelişim özelliklerine uygun olup olmama durumudur.

Araştırma sonuçlarının ilkokul bünyelerindeki anasınıflarının iç ve dış mekânlarının standartlara ne kadar uygun olduğu ve yeterli düzeyleri hakkında somut bilgiler vereceği düşünülmektedir. Bu bilgiler ışığında gelecek çalışmalar için yol gösterici olması beklenmektedir.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Denizli'ye bağlı Pamukkale ilçesinde faaliyet gösteren resmi ilkokulların bünyesinde bulunan ana sınıflarını kapsamaktadır. Büyükşehir yasasından önce köy ve belde statüsünde bulunan yerleşim yerlerindeki ilkokullar kapsam dışında tutulmuştur. Ayrıca bu çalışma araştırmacının gözlemleri doğrultusunda forma verdiği cevaplar ile sınırlıdır.

1.5.Sayıtlar

Bu çalışmada; ilkokullar bünyesindeki ana sınıflarının mekânsal özellikleri açısından yeterlilik düzeylerinin tespit edileceği varsayılmaktadır. İlkokullar bünyesindeki ana sınıflarının mekânsal özellikleri ile ilgili yeterlilik düzeylerinin incelenmesi ile ilgili

gözlem formunun iç ve dış mekân özelliklerini belirlemede yeterli olacağı varsayılmaktadır.

1.6.Tanımlar

Okul öncesi eğitimi; 0–6 yaş grubundaki çocukları n, bireysel özellik ve gelişimsel düzeylerine uygun zengin uyarıcı çevre imkânları nı sağlayan, onları n tüm alanlardaki gelişimlerini toplumun kültürel değer ve özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim sürecidir (Poyraz ve Dere 2001).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Nitelikli bir okul öncesi eğitim kurumunun oluşumunda belli başlı unsurlar bulunmaktadır. İyi bir yönetim kademesi, yönetimle sağlıklı ilişkileri bulunan, gelişime açık öğretmen kadrosu, bunların dış paydaşlarla oluşturdukları güçlü iletişim temel unsurlardır. Ancak bunların yanında olmazsa olmaz diğer bir unsur da eğitim ortamının fiziksel şartlarıdır. Eğitim ortamının sağlık koşullarına uygun olması, güvenli ve amaca uygun bir şekilde teçhizatının sağlanması şarttır (Demiriz ve diğ.,2003; akt. Özkubat,2013). Okul öncesi eğitim kurumları tasarımlarının, ilgili yaş grubu çocuklarının ilgisini yüksek tutacak, çocukların endişelerinden sıyrılıp kendilerini güvende hissedebilecekleri şekilde olması, yapılması planlanan bütün eğitsel faaliyetlerin kendilerini evlerinde hissetmelerini sağlayacak bir ortamda gerçekleştirilmesi gerekir (Moore ve Lackney, 1994; akt. Kubanç, 2014).

2.1.1.Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Fiziksel Özellikleri

Anaokulları binası çocukların güvenliğini riske atmamak, daha rahat kontrol edilebilmesi ve gözlemlenmesi için genellikle tek katlı olarak tasarlanmalıdır. Sınıflar güneşe bakmalı, havalandırılmış olmalı, pencerelerin çocukların dışarıyı görebilmelerine olanak vermesi gerekir. Sınıflar ile oyun bahçesi arasındaki ulaşım rahat olmalıdır. Anaokulunun çevresi parmaklıklarla çevreli olmalıdır (Turan ve Turan, 1998).

Binanın renkleri ve mekânsal düzenlemeleri çocuğu psikolojik olarak rahatlatan, iç açıcı bir ortam yaratmalıdır. Duvarlarda renk olarak açık ton renkleri kullanılmalıdır. Hijyenik şartlara uygun, kolay temizlenebilir, darbelerle karşı dayanıklı, döşeme için ise sıcak ve ilgi uyandıran malzemeler kullanılmalıdır (Moore ve Lackney, 1994; akt. Durmuş, 2006). Anaokulları planlanırken oyun ve sanat odalarından tuvaletlere kolaylıkla ulaşılacak şekilde tasarlanması, kapalı oyun alanlarına yer verilmesi, yoğun trafik ortamından uzak ve imkânlar ölçüsünde doğal ortam içerisinde bulunmaları gerekir. Planlama aşamasında okul öncesi öğrencilerini daha rahat kontrol edebilmek için iç içe geçmiş karışık uzun koridorlardan, trafikle doğrudan temas halinde olan yollardan, kot farkı bulunan bahçelerden uzak durulmalıdır (Öymen Gür, Zorlu, 2002; akt. Kıldan, 2007).

Standartlara göre pencerenin döşemeye göre m² oranı %15 olmalıdır. Oyun odalarının pencerelerinin döşemeden yüksekliğinin çocuk yerinde oturduğu zaman dış mekânı görebileceği şekilde ayarlanması eğitimciler tarafından tavsiye edilmesine rağmen iklim şartlarını ve yakıt sorununu göz önünde bulundurmakta yarar vardır. İç mekân düzenlemesinde seçilen duvar ve zemin rengi ile de aydınlatmaya yardım edilebilir (Özgür,1985; akt. Poyraz ve Dere, 2001).

Çocuklar için tehlike oluşmasını engellemek adına okuldaki tüm ıslak zemin, çocukların kaymayacağı malzemeden yapılmış olmalıdır. Okuldaki eşyaların çocukların sağlığına zarar verebilecek biçimde olmaması gereklidir. Keskin, sivri veya kıvrımlı köşeler çocuklar için tehlike oluşturacağı için, tüm eşyaların kenarları ve köşeleri yumuşatılmalıdır. Merdivenlerin basamakları kaymaz ve yumuşak malzeme ile kaplanmalıdır ve aynı zamanda kenarlarında korkuluk bulunmalıdır (Demiriz ve diğ., 2002; akt. Kıldan, 2007).

Anaokullarında etkinliklerin büyük bir kısmının geçtiği oyun odalarının iklim özelliklerine bağlı olarak uygun bir yönde olması gerekir. Bu yön, sıcak iklimlerde kuzey-güney ve kuzey doğu yönü, soğuk iklimlerde kuzey doğu, güney doğu ve güney yönüdür. Buna karşılık batı yönü her iki iklim bölgesi (soğuk-sıcak) için de uygun kabul edilmez, oyun odasının ideal yönü, sabah güneş alacak şekilde doğuya doğru açık olmasıdır (Özgür,1985; akt. Poyraz ve Dere, 2001).

Ana okullarının mekan tasarımlarında rüzgarlıklı girişler, vestiyer, tuvaletler, veli görüşme ve toplantı odaları, idare ve personel odaları, mutfak, revir, oyun odası, grup odaları, sanat atölyeleri, uyku odaları, yemek salonu, depo, gösteri ve konferans salonları, öğretmen odaları, güvenlikçi, şoför odası ve diğer tesisat odalarının bulunma zorunluluğunun yanı sıra açık alan ve bahçe düzenlemesi de gereklidir (Öymen Gür, Zorlu, 2002; akt. Kanbur, 2012).

Hava sıcaklığının ayarlanmasında, ana sınıfta yapılan etkinlikler ile çocukların giyimi de dikkate alınmalıdır. Eğitim çok sıcak ve ya çok soğuk günlerde kapalı ortamda yapılacağından sıcaklık ve nem oranının bütün ortamlarda derece olarak eşit olması ve iyi ayarlanması gerekmektedir. Bu da genellikle %35 kısmi nem ve 18-20 °C ısı demektir (Kalemci,1995; Cin,1998; akt. Poyraz ve Dere, 2001).Öğrencilerin dışarıyı gözlemeleri, sağlıklı havalandırmanın sağlanabilmesi, sınıfların güneş ışığını alabilmesi için pencerelerin sınıf büyüklüğüne uygun ve güneş alacak konumda olması gerekmektedir (Greenman,1998; akt Öncü,2006).

2.1.1.1.Güvenlik. Pencereler çocukların açamayacağı ve dışarıya sarkamayacağı yükseklikte olmalıdır. Elektrik kabloları çocuklardan gizli yerde olmalı, prizler çocukların erişemeyeceği yükseklikte (1,5 m) olmalıdır. Olanaklar ölçüsünde rampa ya da düz merdivenler tasarlanmalıdır. Merdivenler yeterli genişlikte (1,5-2 m) olmalı, merdiven kenarlarında sağlam tırabzanlar olmalı ve merdiven basamaklarının aralıkları 18-20 cm'yi geçmemeli, koridor genişlikleri 2-2,5 m olmalıdır. Anaokulunda kullanılan bütün malzemelerin yanıcı ve patlayıcı özellik taşımasına çok dikkat edilmelidir. İlköğretim binalarının güvenlik şartları ile ilgili Ankara'da yapılan bir araştırmada %73 oranında yangına karşı yeterli önlemler olmadığı ortaya çıkmıştır. Yangın esnasında güvenlik açısından yangın söndürme sistemlerinin bulunması zorunlu tutulduğu halde bunun için en basit mimari önlemlerin bile düşünülmediği belirtilmiştir (Poyraz ve Dere, 2001).

2.1.1.2. Konumu. Okul öncesi eğitim kurumlarında ulaşım olanakları ile çevrede kullanılabilir alanların, çocuk için fırsat ve tehdit unsurlarının belirlenmesi önemlidir. Kolay ulaşılabilir bir konumda olmalı, bulunduğu konum itibarıyla güven oluşturma potansiyeli yüksek olmalıdır. Böylelikle yaşanması muhtemel istenmeyen durumlarla karşılaşılması azaltılabilecektir (Moore, 1979; akt. Kanbur , 2012).

2.1.1.3. Kapasite. Okul öncesi eğitim kurumlarında bir gruptaki çocuk sayısının 10'dan az, 20'den fazla olmaması esastır. Ancak talep olması ve okulun imkânlarının yeterli olması hâlinde çocuk sayısı artırılabilir. Çocuk sayısı fazla olduğu takdirde ikinci grup oluşturulur. Ancak, her bir grubun azami çocuk sayısı dolmadan yeni grup oluşturulamaz. Eğitim ve öğretim yılı içinde çocuk sayısı 10'un altına düşen gruplar öncelikli olarak diğer gruplarla birleştirilir. Bunun mümkün olmaması durumunda bu gruplar eğitim ve öğretim yılı sonuna kadar eğitimine devam eder (MEB, 2014).

2.1.2. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Dış Fiziksel Ortamları

Okul öncesi eğitim kurumlarında; eğitim etkinliklerinin sağlıklı, uygun ve güvenli bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için oyun alanı ile bahçenin bulunması ve amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır. Düzenlemeler eğitimin olmadığı zamanlarda yapılır. Bu düzenleme yapılırken; çocukların motor becerilerinin ve bilişsel gelişimlerinin

desteklenmesi, gezip oynamalarına imkân sağlanması, çevre sevgisinin kazandırılması, trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları ve bahçenin ağaçlandırılması için yeterli toprak alanın ayrılmasına özen gösterilir (MEB, 2014).

Okul öncesi eğitim kurumlarında, çocukların rahat hareket etmelerini sağlayacak geniş bir alana ihtiyaçları vardır. Bu alan çocukların oyun ihtiyaçlarını karşılar nitelikte olmalı ve gelişimlerini desteklemelidir. Ayrıca çocuğun oyun gereçleri de temin edilmelidir. Açık oyun alanı, genellikle koşmak, sıçramak, top oynamak gibi aktivitelere olanak sağlayan geniş bir yer olmalıdır. Koşma, atlama, tırmanma, sıçrama gibi olanakların verilmesi, onların beden gelişimlerine yardımcı olur (Sanoff, 1995; akt. Uysal, 2006).

Günümüzde kentsel yaşamın getirdiği betonlaşma ve oyun alanlarının sınırlılığının çocukları doğadan koparması nedeniyle oyun alanlarında bitki kullanımı çocukların doğayı öğrenmelerinin yanı sıra, hem fiziksel becerilerin kazandırılması hem de ruhsal gelişimleri açısından son derece önemlidir. Ayrıca bitkiler işlevsel amaçlı da kullanılabilir (Bulut ve Göktuğ, 2006 ; akt. Çelik, 2012). Bir okul öncesi eğitim kurumunda dış mekânda oyun oynama, çocuklara sosyal çevrelerini yakından tanımalarına yardımcı olur. Su, kum ve çamurla oynayarak eğlenceli yaşantılar deneyimler. Çocuklara yaratıcı oyun mekanları oluşturma; farklı ilgi alanları geliştirme fırsatları sunar (Clements, 2004; akt. Cevher-Kalburan, 2014).

Okul öncesi eğitim kurumlarının en önemli bölümlerinden biri bahçedir. Çünkü bahçe ve bahçenin güvenliği çok önemlidir. Bu nedenle bahçe iyi düzenlenmeli ve gerekli araçlarla donanımı sağlanmalıdır. Bahçede çocukların koşup oynayabilecekleri yeşil alanlar, bisikletleriyle gezebileceği sert zeminli yollar, kum havuzu bulunmalıdır. Bahçede kullanılan alet ve malzemeler için bir depo da gereklidir. Bahçe, dışarıdan gelebilecek her türlü tehlikeye karşı korunaklı olmalıdır. Sık yeşil çit, tel örgü ya da betonarme dekoratif duvar olarak yaptırılmalıdır. Bahçenin kapısının çocukların açamayacağı bir şekilde düşünülmesi gerekir. Bahçe her yıl gözden geçirilmeli, bahçenin çim bakımı yapılmalı ve aşınan yerler devamlı tamir edilmelidir (Poyraz ve Dere, 2001).

Çocukların oyun oynadıkları sahasının çakıl, taş vb tehlikeli şeylerden oluşmaması, oyun araçlarının güvenli ve sağlam olması, araçların zarar görmüş ve paslanmış olması dolayısıyla yenilenmiş olması çok önemlidir. Ayrıca kaydırakların düşüş genişlikleri yeterli, salıncağın oturağı plastik, kauçuk ya da herhangi bir yumuşak bir malzemeden olmalıdır. Tahta yada metal gibi sert malzemeler çocuğa zarar verebilir, oyun araçlarında

çocuğun düşmesini engellemek için kısa aralıklı korkuluklar olmalıdır (Yılmaz ve diğ., 2003; akt.Çevik, 2007).

2.1.3. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının İç Fiziksel Ortamları

Okul öncesi eğitim kurumlarının iç mekânlarında bulunması gereken bölümler ve özellikleri şunlardır:

2.1.3.1.Veli bekleme odası. Veli bekleme salonu girişte çocukların ailelerini, ailelerin çocuklarını bekleyeceği bir salondur. Bu salon elden geldiğince hem velilerin hem de çocukların hoşuna gidecek şekilde dekore edilerek sevimli bir bölüm haline getirilir. Veliler okula geldiklerinde çocuklarla birlikte bu salona alınırlar. Çıkışta da çocuklarını yine bu salondan alırlar (Poyraz ve Dere, 2001).

2.1.3.2. Gözlem odası. Çocuğun gün içerisindeki etkinliklerde gösterdiği doğal davranışlarını hissettirmeden izleyip takip etmek için oyun odasına bakan gizli bir kısım olmalıdır. Günümüzdeki en çağdaş yöntem tek taraflı aynalı cam kullanılarak oluşturulan bölmedir. Bu sayede öğretmenler ve veliler bu odayı rahatlıkla kullanabilirler (Baran, Yılmaz ve Yıldırım,2007).

2.1.3.3.Yemek odası ve mutfak. Yemek odası ve mutfak bölümünün hijyen koşullarına dikkat edilmesi, havalandırmaların yeteri kadar yapılıyor olması, servis işini kolaylaştırmak amacıyla bu iki alanın konum olarak yan yana olması önemlidir. Bunun yanında çocukların kullandıkları sandalye ve masaların çocukların boylarına uygun olmasına dikkat edilmelidir (Kalemci, 1995; akt. Özkubat,2013).

2.1.3.4. Çok amaçlı salon. Çok amaçlı salonlar beslenme amacıyla ya da büyük grup etkinliklerini gerçekleştirmek için kullanılabilir. Anne babalar için düzenlenmiş ayrı bir alan yoksa bu salonlar seminer, toplantı, aile eğitimleri vb. faaliyetlerde de kullanılabilir. Bu salonlarda aileler için eğitsel materyaller de bulundurulabilir (Butin, 2000; akt. Özkubat,2013).

2.1.3.5.Vestiyer. Vestiyerin, anaokulunun kapasitesine göre düzenlenmesi gerekir.Mümkün olduğunca oyun odasının dışında konumlandırılmalıdır. Askılar

çocukların boy özelliklerine göre 15 cm aralıklı ve 1 m yüksekliğinde olmalıdır. Vestiyerde çocukların ayakkabılarını koyabilecekleri bölme ile giysilerini asabilecekleri askılı bölümler olmalıdır (Poyraz ve Dere, 2001).

2.1.3.6. Muayene odası. Odada, karşılaşılabilecek herhangi bir kaza anında muayene için gerekli olan alet, muayene masası, ilk yardım dolabı, ilaç dolabı ve soyunma için bir kabin bulunmalıdır. Çocukların güvenliği açısından oyun odasından uzakta planlanmalıdır. İlaçlar, çocukların ulaşamayacağı bir yerde, muhafaza edilmelidir (Baran, Yılmaz ve Yıldırım,2007).

2.1.3.7. Lavabo-wc. Tuvalet ve lavabolar etkinlik alanına uzak ise, çocukla birlikte öğretmen ve ya bakıcının gitmesi gerekir. Lavabolarda likit sabun ve kağıt havlu bulundurulmalıdır. Eğer kağıt havlu bulundurulamıyor ise çocukların kendilerine ait işaretleri taşıyan havlular birbirine değmeyecek şekilde asılmalıdır (Aksoy,1995; akt.Poyraz ve Dere, 2001).

Lavabo ve tuvaletler, çocukların vücut gelişimlerine uygun olmalı; çocukların rahatlıkla ulaşabilecekleri ve ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde olmalıdır. Her altı çocuğa bir lavabo ve her dört ya da beş çocuğa bir klozetin düşmesi göz önünde bulundurulmalıdır. Zemin, ıslandığında kaymayacak bir yüzeyle kaplanmalıdır. Ayrıca tuvaletlerde aydınlatma ve havalandırma sistemi bulunmalıdır (Düzce ve diğ., 2005 ; akt. Aksoy, 2009).

2.1.3.8.İdari kısımlar. İdari kısımları, yönetici ve öğretmenler odası ve bunlara ait wc-lavabo yerleri oluşturmaktadır. Bu mekânlarda yönetim işleriyle ilgili evrak, belge ve dokümanların, gerekli dosyaların saklanması için dolap, masa, sandalye ve gerekli eşyalar bulunur (Poyraz ve Dere, 2001).

2.1.3.9. Personel odası. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan personellerin giyinip soyunmaları, dinlenmeleri, temizlikleri ve yemek yemeleri için tasarlanan odadır. Bu odalar için ayrı bir giriş düzenlenmelidir. Bu odalarda, personelin üzerlerini değiştirebileceği soyunma kabini, giysilerini koyabilecekleri dolaplar, oturma grubu, banyo ve tuvalet bulunmalıdır (Biçer, 1994; akt. Uysal,2006).

2.1.3.10. Depo. Oyun odasının yanında oyun malzemelerinin konulabileceği uygun genişlikte bir depo bulunmalıdır. Bunun yanında okul öncesi eğitime ait fazla masa, sandalye gibi araç gereçler, temizlik ve dayanıklı yiyecek malzemelerini muhafaza etmek için hijyenik koşullara uygun olarak depolarda saklanır. Depo için 8 m² alan yeterlidir (Cin,1989; akt. Poyraz ve Dere, 2001).

2.1.4 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Eğitsel Ortamları

2.1.4.1. Oyun odası. Oyun odası olumsuz hava şartlarında dışarıya çıkılamadığı zamanlarda çocukların oynayabilmeleri amacıyla düzenlenen bahçe oyuncaklarının da bir kısmının yer aldığı büyük bir bölümdür. Oyun odası çocukların grupça ve yalnız oynamalarına imkân vermelidir (Oktay,2005; akt. Öncü,2006). Oyun odalarının yönünün güneşe doğru olmasına dikkat edilmelidir. İmkanlar ölçüsünde çocukları gözlem fırsatı sağlayacak gözlem odası için bölüm ayrılmalıdır (Aral ve diğ., 2000; akt. Öncü,2006)

Okul öncesi eğitim kurumlarında ilgi köşeleri düzenlenirken, çocukların tehlikelerden uzak olması göz önünde bulundurulmalıdır. Düzenleme yapılırken köşelerin oyun sırasında öğretmenin çocukları izleyebileceği şekilde olmasına dikkat edilmelidir. Çocukların köşelerde rahat oynayabilmeleri, etkinlikler sırasında dikkatlerinin dağılmaması, ses açısından birbirlerini rahatsız etmemeleri için köşeler birbirinden ayrılmalıdır. Bu ayırma paravanlarla yapılabileceği gibi, oyuncak dolaplar kullanılarak da yapılabilir. Oyun alanı daraltılmamalı ve çocukların hareketleri sınırlanmamalıdır (Oğuzkan ve diğ., 1981, 1999; akt. Poyraz ve Dere, 2001). Oyun odasının taban alanı çocuk başına en az 1,5 m² olacak genişlikte tasarlanmalıdır. Bu alandaki araç gereçler bu yaş grubu çocukların fiziksel özelliklerine uygun olmalıdır. Küçük sandalye ve masalar kullanılmalıdır. Masanın yerden yüksekliği 46 cm, boyu 60 cm ve genişliği de 45 cm olmalıdır (Poyraz ve Dere, 2001).

Oğuzkan ve Oral'a (1992) göre sınıf içerisindeki ilgi köşelerinde kullanılacak mobilyalar köşelerin özelliğine göre belirlenmelidir. Mobilyalar farklı amaçlar için kullanılabilir, dayanıklı malzemelerden yapılmalı, evlerde kullanılan mobilyalara benzeyen, kolay temizlenip taşınabilen özellikte olmalı, sınıfın içi ile renk uyumu sağlanmalıdır (Ömeroğlu ve Yaşar, 2013).

2.1.4.2. Etkinlik köşeleri.

Okul öncesi eğitim kurumlarında çeşitli etkinliklerin gerçekleştirdiği köşeler bulunur. Bir oyun odasında bulunan başlıca etkinlik köşeleri şunlardır:

- Evcilik köşesi
- Blok köşesi
- Müzik köşesi
- Sanat köşesi
- Fen, doğa ve matematik köşesi
- Kitaplık köşesi
- Eğitici oyuncak köşesi

2.1.4.2.1. Evcilik köşesi. Çocuklar evcilik köşesinde yakın çevrelerindeki yetişkinlerin rollerini canlandırır ve o yetişkinler gibi davranır. Böylece çocukların kendilerini tanımaları ve ilerideki yetişkin rollerine hazırlanmaları sağlanır. Evcilik köşesinde hem günlük hayatlarında yaşadıklarını oyunlarında kullanırlar hem de hayal güçlerini kullanarak hayallerini oyunlarına geçirirler (Hunter, 2006; akt. Çakır, 2011).

2.1.4.2.2. Blok köşesi. Blok köşesinde, tahta ünite blokları ile içi boş bloklar bulunur. Bu bloklar değişik ebat ve şekillerde kesilerek hazırlanmıştır. Blok oyunları ile çocuk, şekil, sıralama, sayma ilişkisini öğrenir. Blok köşesindeki bloklar, farklı malzeme, renk ve şekillerden olabilir. Blok köşesinde araba parçaları, uçak, tren, yol haritası, insan ve hayvan figürleri, raylar, trafik levhaları, ahşap aletler vb. aksesuarlar da bulundurulmalıdır. Bloklar çocukların rahatlıkla ulaşabileceği raflara yerleştirilmelidir.. Rafların yerden yüksekliği yaklaşık 75 cm. olarak düşünülmelidir (Sigsbee ve Dorrell, 2006; akt. Ömeroğlu ve Yaşar, 2013).

2.1.4.2.3. Müzik köşesi. Bu köşede yapılacak müzik çalışmaları, çocukların sesleri algılayıp tanıyabilmelerini, ayırt etmelerini, müziksel yeteneklerinin keşfedilmesini, ritimsel hareket edebilmelerini, kavramları müzik öğretim yoluyla kazanmalarını ve sanata yatkın olmalarını amaçlamaktadır (Demiriz ve diğ., 2003; akt. Çelik veKök, 2007).

2.1.4.2.4. Sanat köşesi. Çocukların boya, yoğurma hamurları, kağıt ve atık materyallerle yaratıcı çalışmalar yaptıkları köşedir. Çocuklar bireysel ya da grup şeklinde sanat köşesinde çalışırlar. Okul öncesi çocuklarının fikirlerini, duygularını ortaya koymalarına imkân verir. Yaratıcılıklarını geliştirmek, estetik duygularını geliştirmek, sanatsal ürünleri incelemelerini ve hakkında yorumlar yapmalarını sağlamak için sanatsal faaliyetlere yer verilmelidir (Miller,1996; akt. Çakır,2011).

2.1.4.2.5. Fen, doğa ve matematik köşesi. Fen, doğa ve matematik köşesi çocukların deney ve gözlem yaptığı, bitki bakımı hayvan yetiştirme etkinliklerini gerçekleştirdiği bir köşedir. Bu köşe ile çocuklar doğadaki etkileşimin farkına varırlar Sınıflandırma yapma, sebep-sonuç ilişkileri kurma, gözlem yapma, varsayımlarda bulunma kabiliyetlerini geliştirirler. Gözlem ve deney yaparken arkadaşlarıyla iletişim halinde eğlenerek paylaşma hazzını da tadarlar. Farklı bakış açılarına sahip olma ve sorumluluk alma alanlarında gelişimleri desteklenir (Demiriz ve diğ., 2003; akt. Çelik veKök, 2007).

2.1.4.2.6. Kitap köşesi. Kitap köşesi, çocukların bilgilerini artıran, çocukların kitaplarla bağ kurup ileriki yıllarda öğrenmeye karşı ilgi ve tutumlarını oluşturan, kitap sevgisini aşılıp kitaplarla ilgili deneyimler yaşatan bir köşedir. Kitaplar okul öncesi çocukların işitme ve görme duyularına seslenir. Çocuklar işittiklerini resimlerde gözleriyle takip ederek yeni bilgi ve kavramlar öğrenirler. Özgünlükleri ve hayal güçleri gelişir (Kalemci, 1998;akt. Çakır, 2011).

2.1.4.2.7. Eğitici oyuncak köşesi. Bu köşede çocuklar, özel olarak düzenlenmiş oyuncaklar ile çeşitli kavramları öğrenirler. Nesnelere arasındaki ilişkileri fark eder, eşleştirme, sıralama, sınıflandırma becerilerini geliştirirler (Oğuzkan, Demiral ve Tür,1999; akt. Çakır,2011).

2.2. İlgili Araştırmalar

Uysal (2006), yaptığı araştırmada ideal bir okul öncesi eğitim kurumunun iç ve dış mekân organizasyonunun hizmet verdiği bölgede merkezi ve güvenli bir yerde, konutlara yakın mesafede, çocukların etkinliklerini rahatlıkla yapabileceği bir çevrede, iç ve dış mekanların ev ortamı oluşturacak şekilde tasarlanması gerektiğini belirtmiş; çocukların hareket kısıtlanması yaşamayacağı genişlikte, estetiksel vurgusu güçlü, çocukların rahatlıkla oynayabilecekleri açık oyun alanı ve öğrenme mekanlarının bu açık oyun alanlarıyla doğrudan bağlantılı olması gerektiğinin önemini vurgulamıştır.

Kubanç (2014), okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumlarını incelediği çalışmasında okul öncesi eğitim binalarının tasarlanırken, genel anlamda belirli ortak bir standarda göre yapılmadığını, fiziksel özelliklerinin kısmi bir şekilde MEB standartlarına ve yapılan farklı araştırmalarda yer alan şartlara uyduğunu, bu nedenle öğrenci ve öğretmenlerin gereksinimlerini tam olarak karşılamaktan uzak olduğunu gözlemlemiştir.

Özgül (2011), Balıkesir il merkezindeki okul öncesi eğitim ortamlarının genel bir çerçevede kalitesini değerlendirmeyi amaçladığı çalışmada eğitim ortamlarının kalitesinin genelde düşük düzeyde olduğunu, kalite artırma çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Resmi ve özel okulöncesi eğitim kurumlarının çevre düzenlemesini incelemek amacıyla yapılan bir araştırmada resmi okul öncesi eğitim binalarının çoğunlukla tek kat ya da 2-4 katlı müstakil bina ve bodrum katlar olduğu görülmüştür. Resmi okul öncesi eğitim binalarında bahçe büyüklüğünün genellikle yeterli, donanımın yetersiz; özel okul öncesi eğitim kurumlarında ise bahçe büyüklüğünün yetersiz donanımın ise daha iyi olduğu belirtilmiştir (Kalemci, 1995; akt.Poyraz ve Dere, 2001).

Fiziksel alan, materyal ve öğretmen davranışlarının incelendiği bir araştırmada, eğitim ve oyun alanlarının geniş, materyal donanımının yeterli ve düzenli olduğu eğitim ortamındaki öğretmenin çocuklarla kurduğu ilişki ile, sınırlı imkânlı eğitim ortamındaki öğretmenin çocuklarla kurduğu ilişki karşılaştırılmıştır. Geniş alan ve materyal donanımına sahip olan öğretmen, diğer öğretmene göre çocuklarla ilişki kurmakta ve onları koordine etmekte daha başarısız bulunmuştur (Saracho,1989&Wellhousen, 1999;akt.Poyraz ve Dere, 2001).

Ülküer (1989) ana sınıflarındaki kalite ve bölgeler arasındaki farklılıkları incelediği araştırmasında ülkemizdeki ana sınıflarının ve diğer okul öncesi eğitim kurumlarının henüz arzu edilen seviyeye ulaşmadığını, ayrıca okul öncesi eğitim kurumlarındaki kalite göstergelerinin bölgeler arasında anlamlı farklılıklar sergilediğini belirtmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analizi olarak alt bölümlere yer verilmiştir.

3.1.Araştırma Deseni

Araştırma betimsel tarama yöntemiyle oluşturulmuştur. Nicel araştırma türlerinden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır, onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2014)

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini, Denizli iline bağlı Pamukkale ilçesinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılında MEB'e bağlı olarak öğretim yapmakta olan, bünyesinde anasınıfı bulunan resmi ilkokullar oluşturmaktadır. Denizli ilinin büyükşehir statüsü kazanmadan önce köy, belde statüsünde bulunan yerleşim yerlerindeki ilkokullar kapsam dışında tutulmuştur. Toplam 28 ilkokuldan 21'inin bünyesinde ana sınıfı bulunduğu, 7'sinde ana sınıfı bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu araştırmanın örneklemini Denizli ili, Pamukkale ilçesindeki MEB'e bağlı bünyesinde anasınıfı bulunan 21 resmi ilkokul oluşturacaktır.

Tablo3.1. Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet Dağılımı	Kadın	Erkek
Yönetici	%28,07	%71,93
Öğretmen	%97,65	%2,35

Tablo.3.1'e göre araştırma kapsamında bünyesinde ana sınıfı bulunan 21 ilkokula gözlem formu uygulanmıştır. Bu okullarda 16 kadın 41 erkek olmak üzere toplam 57 yönetici bulunmaktadır. Kadın yönetici sayısı toplam yönetici sayısının %28,07'sini oluştururken, erkek yönetici sayısının toplam yönetici sayısına oranı ise % 71,93'dür.

Bu ilkokullardaki okul öncesi branşındaki öğretmen sayısı ise 83'ü kadın 2'si erkek olmak üzere 85'tir. Kadın okul öncesi öğretmenlerinin toplam okul öncesi öğretmenlerine oranı %97,65 iken bu oran erkeklerde %2,35'dir.

Tablo3.2.Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet Dağılımı	Kız	Erkek
Öğrenci	%47,52	%52,48

Yine aynı ilkokullarda 890 kız öğrenci ve 983 erkek öğrenci vardır. Kız ana sınıfı öğrencilerinin toplam ana sınıfı öğrencilerine oranı % 47,52 iken, erkeklerin oranı ise % 52,48 çıkmıştır.

3.3.Veriler Toplama Araçları

Bu çalışmada; Denizli ili Pamukkale ilçesinde MEB’e bağlı ilkokul bünyesindeki anasınıflarının iç ve dış mekânlarının standartlara ne kadar uygun olup olmadığı ile ilgili yeterlik düzeyleri hakkında somut verileri toplamak için çalışmaya uygun dört gözlem formu geliştirilmiştir. Formları oluştururken konu ile ilgili kaynaklar taranmış ve uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. İlkokullar bünyesindeki ana sınıflarının iç mekân ve dış mekân özelliklerinin betimlenmesi amacıyla formlarda “Yetersiz”, Biraz Yeterli”, “Yeterli” ya da “Evet”, “Hayır” seçenekleri bulunmaktadır.

3.4.Verilerin analizi

Gözlem formundaki maddeler Yetersiz (1), Biraz Yeterli (2), Yeterli (3) ya da Evet (2), Hayır (1) şeklinde puanlanmıştır. Puan aralıkları $n-1/n$ formülü kullanılarak bulunmuştur. Hesaplama sonucu yetersiz (1), biraz Yeterli (2), yeterli (3) seçenekleri için 1 ile 3 arasındaki aralık genişliği 0.67; Evet (2), Hayır (1) seçenekleri için ise 0.5 olarak belirlenmiştir. Gözlem formundan elde edilen aritmetik ortalamalara göre değerlendirme puan aralıkları aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.3. Aritmetik Ortalamalara Göre Değerlendirme Puan Aralıkları

Ağırlık Puanı	Puan Aralığı	Katılma Sıklığı
1	1.00 – 1.66	Yetersiz
2	1.67 – 2.32	Biraz yeterli
3	2.33 – 3.00	Yeterli

1	1.00 – 1.49	Hayır
2	1.50 – 2.00	Evet

Gözlem formlarından elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 21.0 (Statistical Package of TheSocialSciences) programından yararlanılmıştır

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, gözlem formuyla elde edilen verilerin analizine ilişkin bulgular ile bu bulgulara ait yorumlara yer verilmiştir. Araştırmanın bulguları iç ve dış mekân özelliklerinin yeterlilik düzeyleri ile bulunup bulunmama durumları ile ilgilidir.

4.1.İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarının İç Mekan Özelliklerinin Yeterliliklerine Yönelik Bulgular

Tablo4.1.İç Mekân Özelliklerinin Yeterlik Durumuna İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

Madde No	Maddeler	n	$\bar{x}$	Puan aralığı
1	Sınıfın ışık alma ve aydınlanma durumu	21	2,8095	Yeterli
2	Sınıfın çocuk sayısına oranla büyüklüğü	21	2,6190	Yeterli
3	Sınıf içinde gerekli temel köşeler bulunmaktadır. (evcilik, blok, müzik, fen-doğa, kukla, kitaplık köşeleri vb)	21	2,4762	Yeterli
4	Köşelerde çocuklar için yeterli sayıda araç-gereç ve oyuncak bulunma durumu	21	2,6190	Yeterli
5	Sınıf içinde rahat edecek alan yeterliliği	21	2,7619	Yeterli
6	Sınıfların yer döşemeleri çocuğa zarar vermeyecek şekilde, kokusuz, bakımı ve temizliği kolay, hijyenik, bakterilerden arındırılmış, yanmaz döşeme kaplamaları kullanılmıştır.	21	2,7143	Yeterli
7	Güvenlik önlemleri alınmış durumdadır. (Kalorifer petekleri kapatılmış, yangın, deprem vb.)	21	2,3333	Yeterli
8	Çocukların elektrik kablosu, prizler, ısıtma ve sıhhi tesisatla ilgili borular ve ısıtıcılara ulaşmaması için alınmış tedbirler	21	2,5238	Yeterli
9	Ana sınıflarına ait alanda giriş holü bireyler üzerinde olumlu etki bırakacak, velilerin rahatça girip çıkmalarına olanak sağlayacak biçimde düzenlenmiştir.	21	2,5714	Yeterli
10	Ana sınıflarına ait alanda, ana sınıflarıyla ilgili yönetim odasının ailelerin görebileceği ve ulaşabileceği bir biçimde düzenlenmiş olması	21	2,2857	Biraz yeterli

11	Yemeklerin pişirildiği ve servis yapıldığı mutfağın kurumun diğer bölümlerine koku gitmemesi için sınıflardan uzakta tasarlanması	21	2,4762	Yeterli
12	Ana sınıflarına ait alanda kullanılan mobilyalar ev ortamında kullanılan mobilyalara benzemektedir.	21	2,1905	Biraz yeterli
13	Ana sınıflarına ait alanda kullanılan mobilya ve malzemeler rahatlıkla taşınabilir ve kolay temizlenebilir biçimde tasarlanmış olması	21	2,7143	Yeterli
14	Pencerelerin çocukların oturduğu yerden dışarıyı görebilecek şekilde tasarlanmış olması	21	2,0000	Biraz yeterli
Genel ortalama		21	2,5067	Yeterli

Tablo 4.1'e göre maddelerin dağılımına bakıldığında; (2,5067) ortalama ile iç mekan özelliklerinin *yeterli* olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlarda en yüksek ortalamanın *sınıfın ışık alma ve aydınlanma durumu (2,8095)* ile *sınıf içinde rahat edebilecek alan yeterliliği (2,7619)* maddelerinde olduğu gözlenmiştir. Bu gözlem sonucu da sınıf ışık ve aydınlatılmasının, çocukların sınıf içerisindeki hareket alanının, tasarlanma sürecinde titizlikle ele alındığını göstermektedir. Tablo 4.1'e bakıldığında puan aralığı *yetersiz* görünen bir maddeye rastlanmamıştır. Fakat elde edilen sonuçlara göre en düşük ortalamanın da *pencerelerin çocukların oturduğu yerden dışarıyı görebilecek şekilde tasarlanmış olması (2.0000)* ile *ana sınıflarına ait alanda kullanılan mobilyalar ev ortamında kullanılan mobilyalara benzemektedir (2,1905)* maddelerinde olduğu tespit edilmiştir. *Ana sınıflarına ait alanda, ana sınıflarıyla ilgili yönetim odasının ailelerin görebileceği ve ulaşabileceği bir biçimde düzenlenmiş olması* maddesinde ise (2,2857) ortalama ile *biraz yeterli* sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre belirtilen maddelerle ilgili iç mekan özelliklerinde niteliklerin artırılmasına yönelik çalışmaların yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ana sınıfı öğrencilerinin dış mekan ile bağlantısının azalması, ev atmosferinden uzaklaştırılması öğrenciler açısından olumsuz etki yaratacaktır. Bu da ciddi bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Bu nedenle belirtilen standartlarda bu durumun yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

4.2.İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarının İç Mekan Özelliklerinin Bulunup Bulunmamasına Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.İç Mekan Özelliklerinin Bulunup Bulunmamasına İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

Madde No	Maddeler	n	X	Puan aralığı
1	Çalışma masalarının yüksekliği çocuk boyuna uygundur.	21	2,0000	Evet
2	Sandalyeler çocukların boyuna uygun, kullanışlıdır.	21	2,0000	Evet
3	Oyuncak ve materyallere çocuklar rahatlıkla ulaşabilmektedir.	21	2,0000	Evet
4	Prizler çocukların erişemeyeceği yüksekliktedir	21	1,8095	Evet
5	Sınıfa ait ayrı tuvalet ve lavabolar vardır.	21	1,7143	Evet
6	Lavabo ve tuvaletler çocukların boyuna uygundur.	21	1,9524	Evet
7	Ana sınıflarına ait alanda veli bekleme odası bulunmaktadır.	21	1,1429	Hayır
8	Ana sınıflarına ait alanda öğretmenler odası bulunmaktadır.	21	1,2381	Hayır
9	Ana sınıflarına ait alanda gerek ailelerle toplantı vb. etkinlik düzenlemek amacıyla düzenlenmiş ayrı bir yer bulunmaktadır.	21	1,1905	Hayır
10	Ana sınıflarına ait alanda mutfak ve yemek salonu bulunmaktadır.	21	1,8571	Evet
11	Ana sınıflarına ait alanda genel erzak ve malzemeleri bulundurmak ve korumak için depolar bulunmaktadır.	21	1,3810	Hayır
12	Ana sınıflarına ait alanda görevli personel için soyunma odası bulunmaktadır.	21	1,1905	Hayır
13	Personel tuvaleti bulunmaktadır.	21	1,4286	Hayır
14	Ana sınıflarına ait alanda ilkyardım odası ya da ilkyardım malzemeleri bulunan bir bölüm var mıdır?	21	1,6667	Evet
15	Sanatsal etkinlikler için ayrılmış atölye ya da herhangi bir alan vardır.	21	1,0952	Hayır
Genel ortalama			1,5777	Evet

İç mekân özelliklerinin bulunup bulunmamasına ilişkin değerlerin yer aldığı Tablo 4. 2'ye göre maddelerin dağılımına bakıldığında (1,5777) ortalama ile *Evet* sonucuna ulaşılmıştır. “*Çalışma masalarının yüksekliği çocuk boyuna uygundur*”, “*Sandalyeler çocukların boyuna uygun, kullanışlıdır* ve “*Oyuncak ve materyallere çocuklar rahatlıkla ulaşabilmektedir*” maddeleri; (2,0000) değeri ile en yüksek ortalamaya sahip olup belirtilen özelliklere çalışma kapsamında yer alan tüm okulların sahip olduğu görülmüştür. Yine aynı tablodan elde edilen sonuçlara göre veli bekleme odası, öğretmen odası, toplantı ve etkinlik salonu, erzak deposu, personel soyunma odası, personel tuvaleti ile sanatsal etkinlikler için ayrılmış iç mekan alanların bulunma oranının ortalamanın altında kaldığı saptanmıştır. Bunun nedeni binanın tasarım aşamasında bağımsız anaokullarından hareketle yola çıkılmaması olabilir. Çünkü ilkokul binalarında ana sınıflarından ayrı olarak yukarıda yer alan bölümler çoğunlukla bulunmaktadır. Bu eksiklikler yapısal özellik taşıdıkları için düzeltme ya da gerçekleştirme imkanları oldukça zordur. Ancak aynı zamanda en düşük ortalamaya sahip görünen sanatsal etkinlikler iç mekân alanı için iyileştirme ve geliştirme faaliyetlerinin diğerlerine nazaran gerçekleştirilmesi daha mümkündür.

4.3.İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarının Dış Mekan ÖzelliklerininYeterliliklerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.3.DışMekan Özelliklerinin Yeterlik Durumuna İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

Madde No	Maddeler	n	X	Puan aralığı
1	Ana sınıflarına ait kısma kolaylıkla ulaşılabilmesi	21	2,7143	Yeterli
2	Bahçe alanının çocuklara uygun olarak düzenlenmiş olma durumu	21	2,2381	Biraz yeterli
3	Ana sınıflarına ait alanın trafik ve gürültüden uzaklığı	21	2,3333	Yeterli
4	Bahçe genişliğinin çocuk sayısına göre yeterlilik düzeyi	21	2,5238	Yeterli
5	Bahçe araç-gereçlerinin yeterlilik düzeyi	21	1,9048	Biraz yeterli
6	Bahçe araç gereçlerinin yenilenme durumu	21	1,9048	Biraz yeterli
7	Bahçede sallanma, tırmanma, binme, kayma vb. araçlar bulunmaktadır.	21	2,0476	Biraz yeterli

8	Ana sınıflarına ait binanın kat sayısının uygunluğu	21	2,5238	Yeterli
9	Binanın düzenlenmesi ve renklerin seçimi çocuklar için rahatlatıcı ve iç açıcıcıdır.	21	2,1429	Biraz yeterli
10	Binanın yön bakımından konumunun uygunluğu	21	2,4762	Yeterli
11	Açık hava oyun alanında trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları, fen-doğa çalışmaları için yeterli toprak alan bulunmaktadır.	21	1,4286	Yetersiz
12	Açık alanda çocuk başına düşen alan yeterli midir?	21	1,9524	Biraz yeterli
13	Oyun araçları ile ilgili alınmış olan güvenlik tedbirleri	21	2,2381	Biraz yeterli
14	Oyun alanlarının yetişkinler tarafından gözlemlenecek bir biçimde düzenlenmesi	21	2,6190	Yeterli
15	Oyun alanının çeşitli hava şartlarında oynanabilecek bir biçimde düzenlenmiş olması	21	1,5238	Yetersiz
	Genel ortalama	21	2,1714	Biraz yeterli

Tablo 4.3'e göre maddelerin dağılımına bakıldığında; (2,1714) ortalama ile dış mekan özelliklerinin *biraz yeterli* olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlarda dış mekan özelliklerinden *ulaşım kolaylığı* boyutunun 2,7143 ortalama ile en yüksek değere sahip olduğu göze çarpmaktadır. Tablo 4.3'e bakıldığında *açık hava oyun alanında trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları, fen-doğa çalışmaları için yeterli toprak alan bulunması* maddesi ile *oyun alanının çeşitli hava şartlarında oynanabilecek biçimde düzenlenmesi* dış mekânsal özelliklerin *yetersiz* aralığında olduğu görülmüştür. *Bahçe araç gereçlerinin yeterlilik düzeyi ve yenilenmesi durumu* ile *çocuk başına düşen açık alan yeterliliği* maddeleri de *biraz yeterli* aralığında gözükmektedir. Bu tablo incelendiğinde dış mekan açık alanının birçok açıdan yeterli olmadığı görülmektedir. Çocuklar için büyük önem taşıyan açık hava oyun alanları, çocuğun gelişimi açısından gerekli donanım ve uyarıcılardan yoksun kalmıştır. Bu durum aynı zamanda çocukların hem rahat hareket edebilme alanlarını daraltacak hem de güvenliği azaltıp kazalara zemin hazırlayacaktır. Dış mekan oyun alanlarının da değişik hava olayları (yağmur, rüzgar, güneş) yaşandığında işlevsiz hale geldiği ve bununla ilgili yeterince bir düzenleme yapılmadığı da açık şekilde gözükmektedir.

4.4.İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarının Dış Mekan Özelliklerinin Bulunup Bulunmamasına Yönelik Bulgular

Tablo 4.4.Dış Mekan Özelliklerinin Bulunup Bulunmamasına İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

MaddeMaddeler No	n	X	Puan aralığı
1 Ana sınıfları için ayrılmış bir bahçe bulunmaktadır.	21	1,3810	Hayır
2 Binanın her tarafı aynı sıcaklıktadır.	21	1,4286	Hayır
3 Binada merdiven bulunmaktadır	21	1,6667	Evet
4 Binada rampa bulunmaktadır.	21	1,4286	Hayır
5 Tüm kapılar dışa doğru açılmaktadır.	21	1,6190	Evet
6 Cam kapı, çarpan kapı, sürgülü kapı tercih edilmemektedir.	21	1,7619	Evet
7 Binanın hiçbir yerinde eşik bulunmamaktadır	21	1,8571	Evet
8 Pencereleer çocukların göz hizasında bulunmaktadır.	21	1,4286	Hayır
9 Pencereleer kırılmaya dayanıklı camlardan oluşmaktadır.	21	1,5714	Evet
10 Bahçe oyunları için gerekli araç ve malzemeleri koymak için bahçenin uygun yerinde dolap sandık vb. bulunmaktadır.	21	1,1429	Hayır
11 Bahçe çevre duvarı çocukların tırmanamayacağı şekilde tasarlanmıştır.	21	1,6190	Evet
12 Bahçe kapısı kilitli tutulmaktadır.	21	1,5238	Evet
13 Engelli çocuklar için gerekli düzenlemeler yapılmış durumdadır.	21	1,4286	Hayır
14 Oyun alanının yakınında tuvalet ve lavabolar bulunmaktadır.	21	1,2857	Hayır
15 Bahçe ya da oyun alanına sınıftan ulaşım kolaydır.	21	1,8571	Evet
16 Bahçede fen-doğa etkinlikleri için ayrılmış tarımsal bir alan vardır.	21	1,2857	Hayır
Genel Ortalama	21	1,5178	Evet

Dış mekan özelliklerinin bulunup bulunmamasına ilişkin değerlerin yer aldığı Tablo 4.4'e göre maddelerin dağılımına bakıldığında (1,5178) ortalama ile *Evet* sonucuna ulaşılmıştır. En yüksek ortalama değerinin 1,8571 ile "*Bahçe ya da oyun alanına sınıftan ulaşım kolaydır*" ve "*Binanın hiçbir yerinde eşik bulunmamaktadır*" maddelerinde olduğu görülmüştür. "*Bahçe oyunları için gerekli araç ve malzemeleri koymak için bahçenin uygun yerinde dolap sandık vb. bulunmaktadır*" maddesi 1,1429 değer ile en düşük değer olarak ortaya çıkmıştır. Sırasıyla 1,2857 değeri ile *oyun alanı yakınında tuvalet ve lavabo bulunması durumu* ile *fen-doğa etkinlikleri için ayrılan bir tarım alanının bulunması* dış mekansal özellikleri belirten maddeler, ilkinin takip etmektedir. Fen ve doğa etkinlikleri için ayrılan tarımsal alanın bulunmaması çocuğun yaşayarak öğrenip becerisini geliştireceği deneyimleri kısıtlayacaktır. Bahçede oyun araç gereçleri için dolap vb. bir yerin olmaması, özellikle de dış mekan olan bahçeye ulaşım imkanlarının yetersiz olduğu okullarda sürekli araç gereç taşıma sıkıntısını da beraberinde getirecektir. Keza oyun alanı civarında tuvalet ve lavabo yokluğu da benzer bir sıkıntı yaratacaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu çalışma Denizli ili Pamukkale ilçesinde yer alan ilkokul bünyesindeki ana sınıflarının iç ve dış mekansal açıdan fiziksel özelliklerini incelemek ve yeterlilik düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma çerçevesinde öncelikle 21 ilkokulda gözlem yoluyla ana sınıflarının iç ve dış mekansal öğeleri ve eğitsel ortamları ile ilgili veriler elde edilmiştir. İç ve dış mekan fiziksel özelliklerin yeterlilik düzeyleri ile bulunup bulunmama durumları incelenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlara göre çalışma kapsamında gözlem yapılan ilkokul bünyesindeki ana sınıflarının sınıfın ışık alma ve aydınlanma durumunun ve sınıf içinde rahat edecek alan yeterliliğinin çocukların gelişim ve ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi olumlu ve sevindirici bir bulgudur. Çalışma masalarının ve sandalyelerin çocukların boyuna uygun, kullanışlı olması, oyuncak ve materyallere çocukların rahatlıkla ulaşabilmelerine yönelik ifadelerin en yüksek ortalamaya sahip değerleri alması, bu iç mekansal durumun öğrencilerin bedensel gelişim özelliklerine uygun düştüğünün bir kanıtı olabilir.

Ana sınıflarına ait kısma ulaşım kolaylığı ile oyun alanlarının yetişkinler tarafından gözlemlenecek bir biçimde düzenlenme düzeyinin yüksek çıkması, öğrencilerin faaliyetlerini kolaylaştırması ve öğrenci gelişim aşamalarının izlenmesi açısından önemlidir. Bir okul öncesi eğitim kurumu için büyük önem taşıyan dış mekân oyun alanlarının çeşitli hava şartları karşısında da işlevini yerine getirecek düzenlemeler ve önlemlerden yoksun bırakıldığından amacına uygun kullanılamaması önemli bir eksiklik olarak dikkati çekmektedir. Bir diğer önemli eksiklik de açık oyun alanlarında oyun araçları, kum havuzu, fen doğa etkinlikleri toprak alanı gibi gerekli donanımsal unsurların oldukça kısıtlı olmasıdır. Bu durum, çocuğun okul ortamında hem eğlenceli vakit geçirmesini engelleyebileceği hem de çocuğun gelişim alanlarının desteklenme düzeyini düşüreceği sonucunu ortaya çıkarabilir.

Öğrencilerin dışarıyı gözlemleri, sağlıklı havalandırmanın sağlanabilmesi, sınıfların güneş ışığını alabilmesi için pencerelerin sınıf büyüklüğüne uygun ve güneş alacak konumda olması gerektiği vurgulanırken (Greenman,1998;akt.Öncü,2007) ana sınıflarının bu standartlara çok da uygun olmadığı görülmektedir.

Ana sınıflarında kullanılan mobilyaların farklı amaçlar için kullanılabilmesinin, dayanıklı malzemelerden yapılmasının ve evlerde kullanılan mobilyalara benzemesinin öğrenci açısından önemi belirtilmişken (Oğuzkan ve Oral, 1992;akt. Ömeroğlu ve

Yaşar,2013) araştırma kapsamında ele alınan okullarda bu yeterliliğin düşük düzeyde kaldığı görülmektedir.Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimsel faaliyetler genel anlamda iç mekânlara dayalı olarak yürütülmektedir. Dış mekânsal unsurlar fiziksel ve donanımsal imkânların kısıtlı olması nedeniyle daha az kullanılmaktadır. Elde edilen veriler sonucu ortaya çıkan bulgulara göre veli bekleme odası, öğretmen odası, toplantı ve etkinlik salonu, erzak deposu, personel soyunma odası, personel tuvaleti ile sanatsal etkinlikler için ayrılmış iç mekân alanları ile bahçe malzeme dolabı, oyun alanı yakınında tuvalet ve lavabo, fen-doğa tarımsal etkinlik alanları gibi dış mekân unsurlarının bulunma düzeyleri çok düşük çıkmıştır.Bu veri sonucu ilgili unsurların düzenlenmesinin göz ardı edildiğini göstermektedir.

5.2.Öneriler

Çocukların takibinin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için idari kısımlar öğrenme faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bölüme yakın olmalıdır.İç ve dış mekan öğrenme alanlarında çocukların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tuvalet ve lavabo gibi yerler bulundurulmalı, çocukların etkinliklerini kolaylaştıracak gerekli tedbirler alınmalıdır.

Ana sınıfı öğrencilerinin rahatça oynayabilecekleri genişlikte açık oyun alanları bulunmalıdır. Açık oyun alanları yağmur, rüzgar, güneş gibi hava olaylarından korunmuş olmalıdır. Açık hava oyun alanlarında çeşitli etkinlikleri deneyimleyerek gerçekleştirebilecekleri öğrenme alanları oluşturulmalıdır.

İç ve dış mekân özelliklerinin hem donanımsal hem de fiziksel açıdan öğrenciler için ev ortamını aratmayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin gereksinimlerini ve gelişim özelliklerini karşılamayan hiç bir eğitim ortamında kaliteyi yakalamak mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla iç ve dış mekânsal ortamlar tasarlanırken bu hususların göz ardı edilmemesi gerekir.

Eğitim faaliyetlerini iç mekânlarla sınırlandırmaktansa özellikle büyük kentlerde doğadan izole edilmiş öğrencinin doğayla etkileşimini ve bağını güçlendiren bir eğitim anlayışı geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Öğrencilerin olumsuz hava koşullarında etkinliklerinin kısıtlanmaması için sportif tesisler ve kapalı alanlar bulunmalıdır.

Okul öncesi öğrencisinin gelişim ve ihtiyaçları doğrultusunda eğitim kurumlarının mimari tasarımlarında, materyal donatımında, güvenlik tedbirlerinde standartlara uyulmalıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarında iç ve dış fiziksel koşullarda ve bahçe araç

gereçlerinin yenilik ve yeterliklerinde iyileştirmeler yapılmalı, öğrencilere kaliteli eğitim ortamları sunulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, P. (2009). *Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının niteliğinin bazı değişkenler açısından incelenmesi: Tokat ili örneği*.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baran, M., Yılmaz, A. ve Yıldırım, M. (2007). Okul öncesi eğitimin önemi ve okul öncesi eğitim yapılarındaki kullanıcı gereksinimleri: Diyarbakır huzurevleri anaokulu örneği.*D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 27-44
- Cevher-Kalburan, N. (2014) Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, <https://eydb.aile.gov.tr/uploads/pages/yayinlar/32.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Çakır, A, (2011) *Okul öncesinde ilgi köşelerinin düzenlenmesinin ve kullanılmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Çelik, A. (2012) Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı : Kocaeli örneği.*Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(1),79-88
- Çelik, M. Ve Kök, M. (2007) Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanımının önemi.*Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 158-170
- Çevik, S. (2007) *Okul öncesi eğitim kurumları dış mekanlarının kaza unsurları açısından incelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durmuş, S. (2006) *İlköğrenim öncesi ve ilköğrenim yapılarında planlama ve tasarım sürecine katılımcı yaklaşım*.Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kanbur, N. (2012) *Okul öncesi eğitim binasına dönüştürülmüş mevcut yapıların kısıtlamaları üzerine bir inceleme*. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
- Karaküçük, A. Suna. (2007), Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel/mekansal koşulların incelenmesi: Sivas ili örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.<http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/1843.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*.Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kıldan, O. (2007).Okulöncesi eğitim ortamları.*Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 501-510
- Kubanç, Y. (2014).Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumunun incelenmesi.*Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt7/sayi31_pdf/6egitim/kubanc_yasemin.pdf sayfasından erişilmiştir.

- MEB,(2014), *Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği*.
<http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1703.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Ömeroğlu, E. (2013). Okulöncesi eğitim kurumlarının fiziksel ve eğitsel ortamları. Ş.Yaşar (Ed.), *Okul Öncesi Eğitime Giriş* içinde (2.baskı, s.83-100). Eskişehir: TC. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Öncü, E. (2007) *Bursa ilinde bulunan ilköğretim okullarına bağlı anasınıflarında görev yapan yönetici ve öğretmenler ile ana sınıflarına devam eden çocukların anne-babalarının kurumun fiziksel güvenliğine ilişkin görüşleri*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özgül, S.G. (2011) *Okul öncesi eğitim ortamlarının kalite değişkenleri açısından değerlendirilmesi*.Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Özkubat, S. (2013) Okul öncesi kurumlarında eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve donanım. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 58-66
- Poyraz, H.,& Dere, H. (2001). *Okulöncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri*.Ankara : AnıYayıncılık.
- Turan, E. ve Turan, M. (1998). *Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel koşulların ergonomik yönden değerlendirilmesi*,Ergonomi Kongresi, 27-29 Mayıs, Milli Prodüktivite Merkezi, Ankara.
- Uysal, F. (2006).*Okul öncesi çocuk eğitim merkezlerinde iç ve dış mekân organizasyonlarının eğitim yaklaşımları çerçevesinde incelenmesi*.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ülküer, N.S. (1989). Ana sınıflarında kalite ve bölgelerarası farklılıklar. *Eğitim ve Bilim Dergisi*,<http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5815/19> sayfasından erişilmiştir.

EKLER

1.İlkokul Bünyesindeki Ana Sınıflarını Değerlendirme Formu

Bu çalışma Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi (İ.Ö) Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi gereği yapılmaktadır.Bu çalışmanın amacı; “İlkokullar bünyesindeki ana sınıflarının iç ve dış mekânlarının fiziksel özelliklerinin yeterlilik düzeyini incelemektir”.

Anket formu 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ilkokul bünyesinde bulunan anasınıflarının iç mekânı ile ilgili sorular, ikinci bölümde ise ilkokul bünyesinde bulunan anasınıflarının dış mekânı ile ilgili özellikleri saptamak amacıyla sorulan sorulara yer verilmiştir.

MUZAFFER DÜZCE

YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ

BÖLÜM I

Aşağıda sıralanmış olan özellikler ile ilkokul bünyesinde bulunan anasınıflarının iç mekân özelliklerinin bulunması gereken durumu değerlendirilmektedir.

M	İÇ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	Yetersiz	Biraz Yeterli	Yeterli
1	Sınıfın ışık alma ve aydınlanma durumu			
2	Sınıfın çocuk sayısına oranla büyüklüğü			
3	Sınıf içinde gerekli temel köşeler bulunmaktadır .(evcilik, blok, müzik, fen-doğa, kukla, kitaplık köşeleri vb)			
4	Köşelerde çocuklar için yeterli sayıda araç-gereç ve oyuncak bulunma durumu			
5	Sınıf içinde rahat edecek alanyeterliliği			
6	Sınıfların yer döşemeleri çocuğa zarar vermeyecek şekilde, kokusuz, bakımı ve temizliği kolay, hijyenik, bakterilerden arındırılmış, yanmaz döşeme kaplamaları kullanılmıştır.			
7	Güvenlik önlemleri alınmış durumdadır. (Kalorifer petekleri kapatılmış, yangın, deprem vb.)			
8	Çocukların elektrik kablosu, prizler, ısıtma ve sıhhi tesisatla ilgili borular ve ısıtıcılara ulaşmaması için alınmış tedbirler			
9	Ana sınıflarına ait alanda giriş holü bireyler üzerinde olumlu etki bırakacak, velilerin rahatça girip çıkmalarına olanak sağlayacak biçimde düzenlenmiştir.			

10	Ana sınıflarına ait alanda, ana sınıflarıyla ilgili yönetim odasının ailelerin görebileceği ve ulaşabileceği bir biçimde düzenlenmiş olması			
11	Yemeklerin pişirildiği ve servis yapıldığı mutfağın kurumun diğer bölümlerine koku gitmemesi için sınıflardan uzakta tasarlanması			
12	Ana sınıflarına ait alanda kullanılan mobilyalar ev ortamında kullanılan mobilyalara benzemektedir.			
13	Ana sınıflarına ait alanda kullanılan mobilya ve malzemeler rahatlıkla taşınabilir ve kolay temizlenebilir biçimde tasarlanmış olması			
14	Pencereler çocukların oturduğu yerden dışarıyı görebilecek şekilde tasarlanmış olması			

M	İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ	Evet	Hayır
1	Çalışma masalarının yüksekliği çocuk boyuna uygundur.		
2	Sandalyeler çocukların boyuna uygun, kullanışlıdır.		
3	Oyuncak ve materyallere çocuklar rahatlıkla ulaşabilmektedir.		
4	Prizler çocukların erişemeyeceği yüksekliktedir.		
5	Sınıfa ait ayrı tuvalet ve lavabolar vardır.		
6	Lavabo ve tuvaletler çocukların boyuna uygundur.		
7	Ana sınıflarına ait alanda veli bekleme odası bulunmaktadır.		
8	Ana sınıflarına ait alanda öğretmenler odası bulunmaktadır.		
9	Ana sınıflarına ait alanda gerek ailelerle toplantı vb. etkinlik düzenlemek amacıyla düzenlenmiş ayrı bir yer bulunmaktadır.		
10	Ana sınıflarına ait alanda mutfak ve yemek salonu bulunmaktadır.		
11	Ana sınıflarına ait alanda genel erzak ve malzemeleri bulundurmak ve korumak için depolar bulunmaktadır.		
12	Ana sınıflarına ait alanda görevli personel için soyunma odası bulunmaktadır.		
13	Personel tuvaleti bulunmaktadır.		
14	Ana sınıflarına ait alanda ilkyardım odası ya da ilkyardım malzemeleri bulunan bir bölüm var mıdır?		
15	Sanatsal etkinlikler için ayrılmış atölye ya da herhangi bir alan vardır.		

BÖLÜM II

Bu bölümde ise aşağıda sıralanmış olan özellikler ile ilkökul bünyesinde bulunan anasınıflarının dış mekân özelliklerinin bulunması gereken durumu değerlendirilmektedir.

M	DIŞ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	Yetersiz	Biraz Yeterli	Yeterli
1	Ana sınıflarına ait kısma kolaylıkla ulaşılabilmesi			
2	Bahçe alanının çocuklara uygun olarak düzenlenmiş olma durumu			
3	Ana sınıflarına ait alanın trafik ve gürültüden uzaklığı			
4	Bahçe genişliğinin çocuk sayısına göre yeterlilik düzeyi			
5	Bahçe araç-gereçlerinin yeterlilik düzeyi			
6	Bahçe araç gereçlerinin yenilenme durumu			
7	Bahçede sallanma, tırmanma, binme, kayma vb. araçlar bulunmaktadır.			
8	Ana sınıflarına ait binanın kat sayısının uygunluğu			
9	Binanın düzenlenmesi ve renklerin seçimi çocuklar için rahatlatıcı ve iç açıcıcıdır.			
10	Binanın yön bakımından konumunun uygunluğu			
11	Açık hava oyun alanında trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları, fen-doğa çalışmaları için yeterli toprak alan bulunmaktadır.			
12	Açık alanda çocuk başına düşen alan yeterli midir?			
13	Oyun araçları ile ilgili alınmış olan güvenlik tedbirleri			
14	Oyun alanlarının yetişkinler tarafından gözlemlenecek bir biçimde düzenlenmesi			
15	Oyun alanının çeşitli hava şartlarında oynanabilecek bir biçimde düzenlenmiş olması			

M	DIŞ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	Evet	Hayır
1	Ana sınıfları için ayrılmış bir bahçe bulunmaktadır.		
2	Binanın her tarafı aynı sıcaklıktadır.		
3	Binada merdiven bulunmaktadır		
4	Binada rampa bulunmaktadır.		
5	Tüm kapılar dışa doğru açılmaktadır.		
6	Cam kapı, çarpan kapı, sürgülü kapı tercih edilmemektedir.		
7	Binanın hiçbir yerinde eşik bulunmamaktadır.		
8	Pencereler çocukların göz hizasında bulunmaktadır.		
9	Pencereler kırılmaya dayanıklı camlardan oluşmaktadır.		
10	Bahçe oyunları için gerekli araç ve malzemeleri koymak için bahçenin uygun yerinde dolap sandık vb. bulunmaktadır.		
11	Bahçe çevre duvarı çocukların tırmanamayacağı şekilde tasarlanmıştır.		
12	Bahçe kapısı kilitli tutulmaktadır.		
13	Engelli çocuklar için gerekli düzenlemeler yapılmış durumdadır.		
14	Oyun alanının yakınında tuvalet ve lavabolar bulunmaktadır		
15	Bahçe ya da oyun alanına sınıftan ulaşım kolaydır.		
16	Bahçede fen-doğa etkinlikleri için ayrılmış tarımsal bir alan vardır.		

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı	Muzaffer
Soyadı	Düzce
Doğum Yeri ve Tarihi	Salihli-1982
Uyruğu	T.C.
İletişim Adresi ve E-mail Adresi	Doğan Demircioğlu Emsan İlkokulu Pamukkale/DENİZLİ muzafferduzce@hotmail.com
Eğitim	
İlköğretim	Akşemseddin İlköğretim Okulu /Manisa
Ortaöğretim	Türkbirliği Lisesi Salihli/Manisa
Yükseköğretim (Lisans)	Celal Bayar Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği
Yabancı Dil	
Yabancı Dil Adı- Sınav Adı -Sınavın Yapıldığı Ay ve Yıl- Alınan Puan	-
Mesleki Deneyim	
2006-2010	Çepniköy İlköğretim Okulu Espiye/GİRESUN
2010-2011	Soğukpınar İlköğretim Okulu Espiye/GİRESUN
2011-2016	Bekilli Halk Eğitimi Merkezi Bekilli/DENİZLİ
2016-	D.Demircioğlu Emsan İlkokulu Pamukkale/DENİZLİ